

PORÁČ / VYBLÝSKANÉ

Vernisáž: 9. 12. 2025 o 15:00 h

Miesto: Galéria Ľudovíta Hlaváča, FMK UCM, Skladová 4, Trnava

Kurátor výstavy: Jozef Sedlák

Kurátorky galérie: Magdaléna Tomalová, Ivana Galat

Zoznam vystavujúcich študentov a autorov: Kristína Svítok Mayerová • Ivana Galat • Magdaléna Tomalová • Peter Lančarič • Jozef Sedlák • Michal Čajka • Daniil Dolidudko • Dominika Butková • Zuzana Ordzovenská (Fakulta masmediálnej komunikácie UCM v Trnave) • Jana Masárová • Jiří Skřipický (Trenčín) • Ľubo Hajdučík (ITF Opava)

Predmetom interpretácie vystavených diel bola téma Nový dokument – prirodzený svet v neprirodzenom svetle v rámci mobilných fotodielní s názvom Sila okamihu, organizovaných Galériou umelcov Spiša a Domom fotografie v Spišskej Novej Vsi. Vystavené diela reflektujú experimentovanie a laborovanie s transpozíciou charakteru svetla blesku ako *skenu* javovej skutočnosti viacerých realít. Každý fotograf si mohol a mal vytvárať vlastný archív, ktorý charakterom svetla *flashu* fungoval ako paralelná pamäť voči tej, ktorú doteraz poznal a ktorá vzniká bežným spôsobom videnia vzťahov v reálnom svete.

Žánrové rozhranie mapovania verejného priestoru (prírodnej krajiny, opustených urbánných industriálnych celkov, banských podzemných lokalít a rómskych osád Rudňany a Poráč) si každý autor mohol programovo – popri klasickom vizuálnom jazyku – rozšíriť o novú estetiku blesku ako antifrázy obrazu (*ne-fotografie*). Tieto subžánre a stratégie si privlastňujú metódy obrazovo uvoľnených, subjektívnych foriem interpretácie reality. Ide napríklad o stratégie konceptuálneho prístupu ku kódovaniu obrazu, kde hlavnú úlohu preberajú individuálnejšie, otvorenejšie – relatívne prístupy a protokoly, v mnohých prípadoch podporované novou funkciou estetiky.

Re-prezentácia autorského prístupu má otvárať prezentáciu – obraz v tomto ponímaní sa neukazuje, ale učí vidieť – pričom imaginácia obrazu prekonáva vlastného referenta samou fotografiou. Pozícia

takto poňatého konceptu nie je v dejinách fotografie novým fenoménom, ale reflektuje obrazový individualizmus, ktorý sa vyznačuje typickou formou – zaznamenávania vnútornej topografie reality uprednostňujúcej svetelne, kompozične a esteticky vychýlené situácie, kde charakter vizuality môže byť o iných veciach, než ktoré fotoaparát zaznamenal. Fotografie tak predstavujú niečo fiktívne, ale nie sú fotografiami fiktívnych vecí. Objekty, figúry a veci, ktoré vidíme na fotografiách, existujú alebo existovali v skutočnom živote, ale ich význam je odlišný od toho, čo priamo vidíme v realite.

Autori mali nechať zaniknúť hranice medzi pojmami dokumentárna, výtvarná či konceptuálna fotografia. V tomto kontexte si médium fotografie a koncept blesku mali osobne privlastniť. Obraz ako taký sa nemal javiť ako neutrálne médium, ale ako pamäťový osobný systém, ktorého ontologická povaha je spätá s princípom *stopy – skenu* – niečoho, čo sa stalo, no zároveň mohlo byť zahmlené, vychýlené alebo zabudnuté. Tento interpretačný rozpor – medzi zachyteným a vynechaným, medzi videním a slepotou blesku – zostáva centrálnou výzvou nielen pre nové formy a stratégie tvorivej fotografie, ale aj pre globálne chápanie obrazu vo všeobecnosti. Kauzalita svetla blesku, ak ju chceme pochopiť, sa totiž musí skúmať nielen ako estetický jav, ale ako kultúrna udalosť, ktorá v nás – podobne ako v histórii fotografie – zanecháva stopu, aj keď si nie sme istí, čo vlastne vidíme, pretože je vždy napojená na kolektívne dejiny obrazov, ktorých je súčasťou.

Mobilné fotodielne organizované Galériou umelcov Spiša a Domom fotografie v Spišskej Novej Vsi podporil Fond na podporu umenia. Autorka projektu: Lucia Benická

Jozef Sedlák